

KREDIBILITI fiskal paling kukuh apabila kementerian boleh berbeza pandangan, menyelaraskan angka secara jelas dan telus serta menerbitkan bukti.

Realiti di sebalik isu pertikaian peruntukan antara MOF dan KKDW

MOHD. NORAZAM MUHAMMAD

PERTIKAIAN mengenai pembiayaan jalan luar bandar Malaysia sedang digambarkan sebagai pertelingkahan politik antara Kementerian Kewangan (MOF) dengan Kementerian Kemajuan Desa dan Wilayah (KKDW). Namun rekod dokumentasi menunjukkan isu yang lebih teknikal dan penting: Pertembungan antara peruntukan tahunan, komitmen kontrak berbilang tahun, obligasi pembayaran terkumpul dan penggunaan istilah. Sehingga semua kategori ini diselaraskan projek demi projek, dakwaan bahawa KKDW "berbelanja secara haram melebihi peruntukan" atau MOF sengaja menahan dana masih melampaui bukti tersedia.

Kenyataan MOF pada 2 September lalu menyatakan tiada sekatan dikenakan terhadap peruntukan jalan luar bandar KKDW dan pembiayaan diluluskan telah disalurkan sepenuhnya. MOF merekodkan peruntukan diluluskan berbanding perbelanjaan sebenar sebanyak RM1.1 bilion berbanding RM1.8 bilion pada 2023, RM1.3 bilion berbanding RM2.0 bilion pada 2024, serta RM1.6 bilion berbanding RM2.3 bilion pada 2025. Bagi 2026, RM2.1 bilion diperuntukkan dan RM1.9 bilion telah dibelanjakan sehingga Jun. MOF menyatakan KKDW mempunyai komitmen melebihi peruntukan tahunan dan tambahan RM300 juta diluluskan untuk membantu menyelesaikan tunggakan kontraktor.

KKDW mempertikaikan istilah tersebut, bukannya kewujudan tekanan pembayaran. Fadzmel Fadzil berhujah bahawa prosedur kewangan dan Sistem Perakaunan Pengurusan Kewangan Kerajaan Bersepadu (iGFMAS) menghalang kementerian daripada sewenang-wenangnya berbelanja melebihi had dibenarkan. Menurutnya, kelewatan projek era Covid-19 menyebabkan liabiliti kontrak dibawa ke tahun berikutnya; apabila kontraktor menyambung kerja dan mencapai kemajuan diperakui, kerajaan tetap mempunyai obligasi pembayaran. KKDW juga menyatakan ia menyusun semula peruntukan dalaman, mengehadkan komitmen baharu serta membatalkan atau mengekang projek sebelum memohon pembiayaan tambahan pada suku kedua 2026.

Perbezaan itu fundamental. Peruntukan tahunan berbeza daripada komitmen kontrak, liabiliti terakru, tuntutan diperakui atau obligasi tahun hadapan. Sesebuah kementerian boleh mempunyai projek berbilang tahun yang diluluskan secara sah dengan komitmen kumulatif melebihi peruntukan tunai satu tahun tanpa keadaan itu sendiri membuktikan perbelanjaan haram. Sebaliknya, memasuki komitmen tanpa peruntukan hadapan mencukupi boleh menunjukkan kelemahan pengurusan komitmen walaupun setiap pembayaran akhirnya melalui kawalan sah.

Perlembagaan Persekutuan, Akta Tatacara Kewangan dan seni bina perakaunan kerajaan memerlukan kuasa Parlimen sebelum perbelanjaan diperuntukkan boleh melebihi had dibenarkan. Panduan perakaunan menetapkan peruntukan mesti kekal dalam had yang dibenarkan melalui undang-undang bekalan atau kuasa sah lain. Oleh itu, jadual agregat MOF membuktikan ketidakpadanan pembiayaan berulang, tetapi tidak dengan sendirinya membuktikan pelanggaran undang-undang. Penentuan sedemikian memerlukan waran, kontrak, rekod komitmen, kuasa tambahan, tuntutan diperakui dan kronologi pembayaran.

RM300 juta menggambarkan masalah semantik ini. MOF menyifatkannya sebagai peruntukan tambahan bagi 2026. KKDW menyatakan ia merupakan pembiayaan yang sepatutnya disalurkan melalui Surat Kuasa Berbelanja (SKB) yang dikeluarkan pada 1 September untuk menampung komitmen terdahulu dan tunggakan. Kedua-dua gambaran memerlukan penelitian terhadap SKB, sumber pembiayaan, tujuan, layanan perakaunan dan hubungannya dengan siling asal RM2.1 bilion.

Aduan menterinya, Datuk Seri Dr. Ahmad Zahid Hamidi tertumpu kepada kontraktor yang telah melaksanakan kerja, mencapai tahap kontrak tetapi masih belum dibayar, dengan amaran mengenai kesan aliran tunai kepada pembekal, subkontraktor dan ekonomi tempatan. Datuk Dr. Muhamad Akmal Saleh mempersoalkan sama ada kekangan kewangan atau agenda lain menjelaskan kekurangan tersebut. Shahaniza Shamsuddin pula mempersoalkan bagaimana KKDW boleh terlebih berbelanja apabila MOF mengawal waran. Soalan ini sah, tetapi dakwaan bahawa terdapat kempen sengaja untuk merosakkan reputasi Ahmad Zahid masih belum terbukti. Kecurigaan politik bukan rekod perakaunan.

Parlimen meluluskan peruntukan; MOF mengawal siling fiskal dan waran; KKDW mesti merancang program serta komitmen dalam sumber tersedia; agensi pelaksana seperti Jabatan Kerja Raya (JKR) menyelia projek berkaitan, memperakui kemajuan dan memproses dokumentasi pembayaran. Apabila satu rantaian gagal, kontraktor menanggung akibat sebelum pertikaian institusi diselesaikan.

Penyelesaiannya harus forensik, bukannya partisan. MOF dan KKDW perlu menerbitkan rekonsiliasi bersama bagi setiap projek jalan luar bandar terjejas, menyenaraikan peruntukan tahunan, kuasa tambahan, waran, komitmen kontrak, arahan perubahan, tuntutan diperakui, pembayaran dibuat, tunggakan dan obligasi tahun hadapan. Ketua Audit Negara dan Jawatankuasa Kira-Kira Wang Negara, jika perlu, harus menguji sama ada komitmen diluluskan, diramalkan dan dibayar mengikut kontrak serta peraturan kewangan.

Pertikaian ini melangkaui Putrajaya. Pembayaran tertangguh boleh melemahkan kontraktor Bumiputera, mengganggu penyampaian infrastruktur luar bandar dan menjejaskan keyakinan terhadap perolehan kerajaan. Pada masa sama, menormalisasikan komitmen tanpa pembiayaan kredibel akan melemahkan disiplin fiskal.

Kerajaan Madani memerlukan satu jawapan institusi, bukannya naratif politik yang bersaing. Lindungi kontraktor yang menyiapkan kerja diperakui, pelihara kawalan Parlimen terhadap wang awam, tingkatkan ramalan komitmen berbilang tahun dan wujudkan pemantauan tunggakan masa nyata. Kredibiliti fiskal paling kukuh apabila kementerian boleh berbeza pandangan, menyelaraskan angka secara jelas dan telus serta menerbitkan bukti. Dalam kewangan awam, retorik mahupun hierarki tidak menyelesaikan lejar; dokumenlah penentunya dan itulah piawaian akauntabiliti yang seharusnya dipertahankan oleh setiap institusi kerajaan Malaysia.

PENULIS ialah pengulas bebas dan penganalisis politik-ekonomi.